

Rehabilitering av tortyröverlevare

Gunilla Brodda Jansen, PBM,
Karolinska Institutet DS

Patient

- Man
- 45 år, sjukskriven pga smärta
- Irak, kom till Sverige 2005, har ej PUT
- Arabisktalande
- Har sökt upprepade gånger akutmottagningen för bröstsmärtor- frikänd kardiellt
- Söker för smärtor i nacke, skuldra och ben

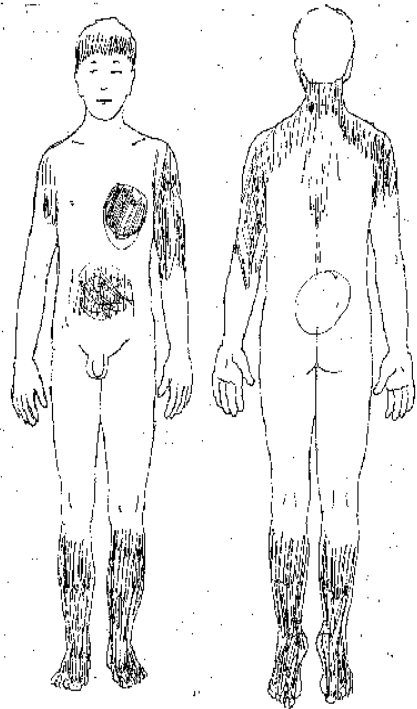
Smärtteckning

Faraj Motamedlou

FARSI مرکز نوابینتشی و تحقیقات در مورد قربانیان شکنجه (RCT)
نام: _____
کدپست: _____
موقعیت: _____
دردها: _____

A = حالت شوق صاف دایره	H = حالت سوزش	N = حالت مته خند
B = حالت درد خورنده	I = حالت سوزنده	O = حالت خواب پرده
C = حالت سوزنک	J = حالت گوشگی	P = حالت انفجار درد
D = حالت فشار کوفه	K = حالت سایش	Q = حالت اثر کمینت
E = حالت گزگزگی	L = حالت فشار	R = حالت پش گوشت سرد
F = حالت سوراخ	M = حالت ترکیدن	S = حالت تپش زنده

مغز (غیر از درد) حالت خواب رفتن = T   حالت مور خیزدن = U   حالت سوزن سوزن = L

**FÖRSTA FRÅGA? DIAGNOS?
HANDLÄGGNING?**

Definition av Tortyr 1975

- ” Tortyr är en medveten och systematisk handling som medför akut smärta utförd av en person mot en annan, mot dennes vilja för att uppnå ett syfte”

Tortyr enligt FN 1984

- CAT-Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.
- ” Tortyr är varje handling, genom vilken allvarlig smärta eller svårt lidande, fysiskt eller psykiskt, medvetet tillfogas någon, antingen för sådana syften som att erhålla information eller bekännelser, straffa eller hota. **Tortyr utförs av en offentlig tjänsteman eller annan företrädare för det allmänna**”

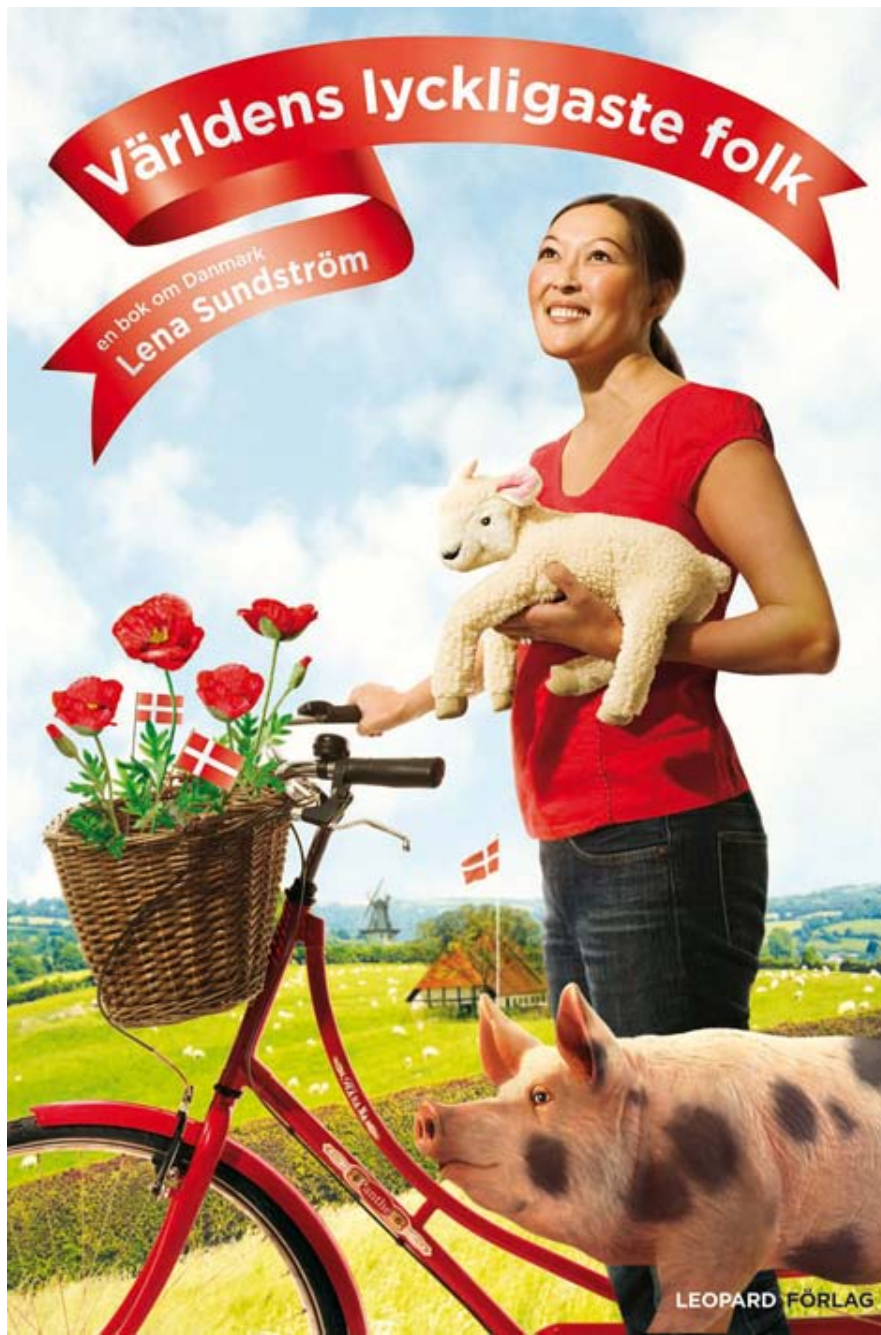
Alexander
Weiss

Tortyr,
det är väl inte så
farligt!

Världens lyckligaste folk

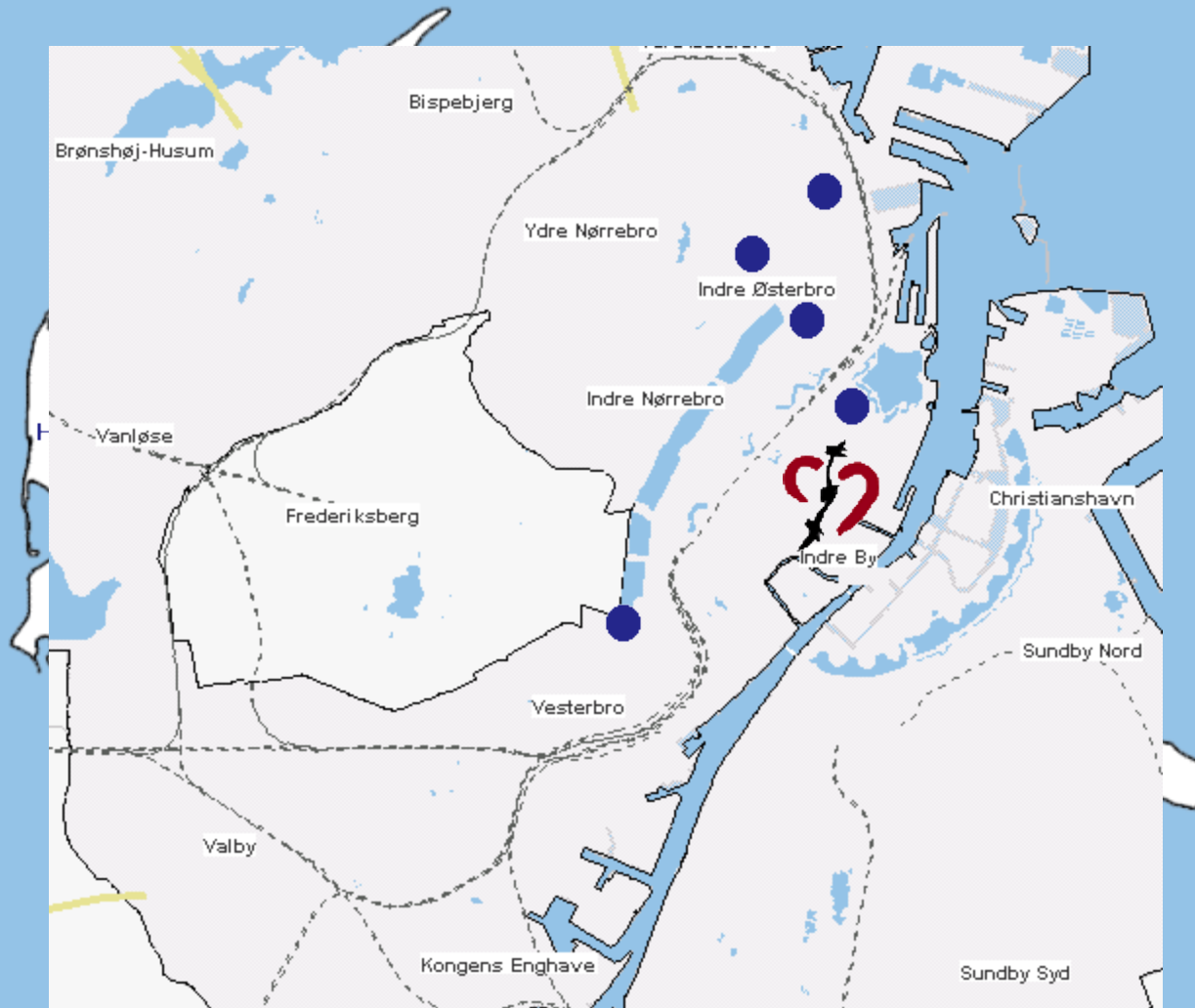
en bok om Danmark
Lena Sundström

LEOPARD FÖRLAG

Denmark

Dignity (RCT) Köpenhamn

- Rehabiliterings-och forskningscenter för tortyroffer
- Start 1982-Inge Genefke
- Forskning, rehabilitering och internationellt arbete
- 80 anställda
- www.dignityinstitute.org

Patientdata-fysisk tortyr (RCT)

- Slag med händer 75%
- Sparkar 43%
- Slag med gevär, påkar, elkablar 52%
- Onormala kroppsställningar 30%
- Upphängning i armar, händer 21%
- Falanga (falaka) 30%
- Sexuella övergrepp 30%

Patientdata-psykisk tortyr

- Dödshot 37%
- Bevittna tortyr 39%
- Hot mot familj 32%
- Skenavrättning 20%

Exclusive to The Huffington Post

Psykiska symtom

PTSD- Post traumatiskt stressyndrom

”flash backs”

undvikandebeteende

minnesoförmåga

överspändhet-irritabilitet, rädsla,

Depression

Dissociation-störning av integrerade funktioner

Psykos

DESNOS- disorders of extreme stress not otherwise specified

Förekomst av PTSD efter olika händelser *(Steinert et al 2015)*

- Remission 44% vid uppföljning 1-5 år, spridning stor beroende på trauma och uppföljningsmetod
- Livsprevalens 8%
- Olycksfall <1%
- Naturkatastrofer 10%
- Krigsupplevelser, strid 15-35%
- Tortyr 50%
- Koncentrationsläger 100%

Associerade symtom

- Skuldkänslor för handlingar eller underlåtenhet
- Överlevarskuld
- Nedsatt varseblivning av omgivningen (absorbtionsupplevelser)
- Derealisation
- Depersonalisation

Fysiska symtom

- Miktionsrubbingar
- Sexuella störningar
- Balans och gångstörningar
- Tinnitus
- **Smärta: 85-98%** (*Williams et al 2010*)
-

Smärta

- Nociceptiv?
- Association med smärta i fötter och *(Williams et al 2010, Prip et al 2012)*
- Icke specifik generaliserad 51%
- Neuropatisk 4%
- Visceral 7%
- Övrigt 35%

Generaliserad smärta-FM

Tortyröverlevare i Sverige och Stockholm

- Under 2008 fick 12.000 personer från Irak uppehållstillstånd i Sverige
- 50% av dessa fick asyl i Stockholm= 6.000
- Enl Röda Korset 2006 (Dk) 30-35% utsatts för tortyr=**2100 pers under 2009 i Stockholm**
- Ökning under 2013 och 2014
- **Totalt 180.000 personer i Sverige har varit utsatta för tortyr enl RK data**

Rehabilitering av tortyröverlevare

- Diagnosticera och behandla PTSD
- Diagnosticera och behandla depression, sömnstörning
- Diagnosticera klassificera smärta
- Prevalens av smärta hos patienter med PTSD
50-80% (*Otis et al 2003*)
- PTSD prediktor för smärta (*Knaevelsrud et al 2008*)

Vad göras i Sverige?

- Tydliggöra, synliggöra, samverka!
- Ej psykiatricera-rehabilitera
- Utbilda: öka kunskap- grundutbildningarna
- Nationell samordning
- Skapa möjlighet för integrerat center-behandling/forskning/utbildning/internationellt arbete ad modum Dignity
- Lokala lösningar

STORT TACK!